

WERELD *kanjers*

GELUKZOEKERS

Naam: _____

Ontwerp omslag: Bananas.net
Ontwerp binnenwerk: Bananas.net
Opmaak binnenwerk: Bananas.net
Tekeningen: Eugene and Louise, Sofie Kenens
Illustratieverantwoording: Fotolia.com: advayta, agrus, AlexanderNovikov, Alexandr Vasilyev, Alfredo, Amy, andras_csontos, Andrey Kuzmin, apagraph, Artenauta, auremar, boldg, Brad Pict, BRIAN_KINNEY, bricef, Bruno R.B S., caifas, Catmando, Christian Müller, Christophe Schmid, comotomo, Crazy nook, Crin, dalinas, davideb89, Dieter Hawlan, djama, enterlinedesign, Erica Guilane-Nachez, EvrenKalinbacak, Galina, graphixchon, Henryk Sadura, Jaroslaw Grudzinski, Javid Kheyraadi, joris17, junce11, kbuntu, Keerathi, Kevin, kues1, lassedesignen, lauraelise1301, lunarts_studio, Managgia, markim, martialred, max_776, mellisandra, Michael Rosskothén, michikodesign, mikefoto58, Morphart, Nadmak, Naeblys, Neyriss, nmnac01, paultate, PicturePast, Profotokris, pwmotion, quickshooting, Radnatt, Rafael Ben-Ari, Richard Carey, SakhanPhotography, salajeau, Sergey P, serghi8, Silvio, sommai, stockphoto mania, tiff20, TOP67, ugina, Vector Hut, vichie81, zaurrahimov, zdravinjo

Adobe Stock, Belgalimage, cad_wizard/Shutterstock.com, cge2010/Shutterstock.com, Chalintra.B/Shutterstock.com, Imageselect, Isopix, josefauer/Shutterstock.com, Masaki Miya et al., Merydolla/Shutterstock.com, Morphart Creation/Shutterstock.com, NASA/Neil A. Armstrong, Steven Van Aerschot/Shutterstock.com, Valerii_M/Shutterstock.com, Wikipedia/, Wikipedia/Huebi, Wikipedia/Knutux, Wikipedia/Phirosiberia, Wikipedia/Softeis, Wikipedia/Wapcaplet, Wikipedia/Wapcaplet, Wikipedia/Zuarin, ZoneCreative/Shutterstock.com

NUR 100

© Plantyn nv, België

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever. Uitgeverij Plantyn heeft alle redelijke inspanningen geleverd om de houders van intellectuele rechten op het materiaal dat in dit leermiddel wordt gebruikt, te identificeren, te contacteren en te honoreren. Mocht u ondanks de zorg die daaraan is besteed, van oordeel zijn toch rechten op dit materiaal te kunnen laten gelden, dan kunt u contact opnemen met uitgeverij Plantyn.

WERELD *kanjers*

GELUKZOEKERS

DIT KAN IK AL!

- Ik kan de verschillende historische periodes op de tijdsband situeren.
- Ik kan een atlas gebruiken om de ligging van landen, zeeën en steden op de wereldkaart op te zoeken.

1 AANGENAME KENNISMAKING!

Heb je goed opgelet tijdens de presentatie?

- Schrijf de juiste naam bij de foto's.
- Over welke ontdekkingsreizigers wil jij graag meer te weten komen? Waarom?
- Maak je top 3: nummer van 1 tot 3.

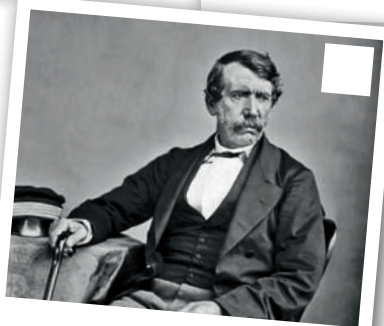
Marco Polo

Christoffel Columbus

Ferdinand Magellaan

David Livingstone

Daisy Bates

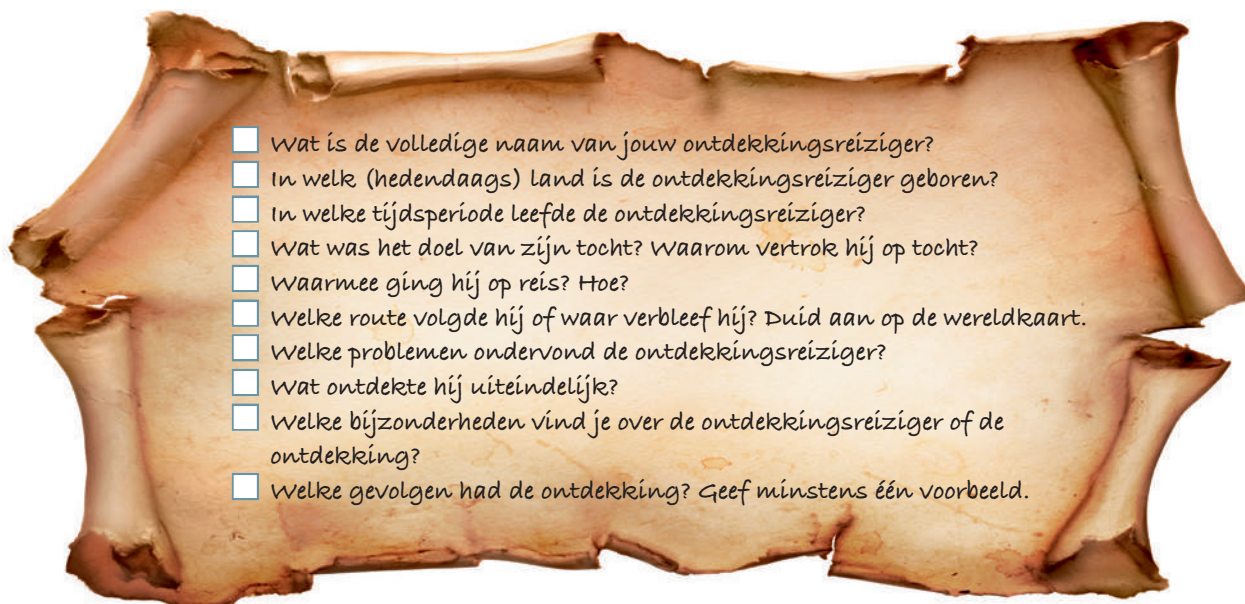
2 AAN DE SLAG!

bijlage 1 en 2

Stap 1: informatie verzamelen

- Verzamel zoveel mogelijk informatie over jouw ontdekkingsreiziger.
- Noteer op een apart blad.
- Gebruik verschillende bronnen: het internet, informatieve boeken, de atlas, de informatiefiche, de tijdsband ...

- Zoek een antwoord op deze vragen:

Tip!

Tijd over? Zoek een leuk wist-je-datje over jouw ontdekkingsreiziger.

Stap 2: informatie verwerken

- Verwerk de informatie op een creatieve manier.

Stap 3: informatie presenteren

- Presenteer de informatie aan je klasgenoten. Wat kun jij allemaal vertellen over jouw ontdekkingsreiziger?

DIT HEB IK VANDAAG GELEERD.

- Ik leerde samenwerken in groep om informatie over een ontdekkingsreiziger te verzamelen.
- Ik leerde verschillende informatiebronnen raadplegen.

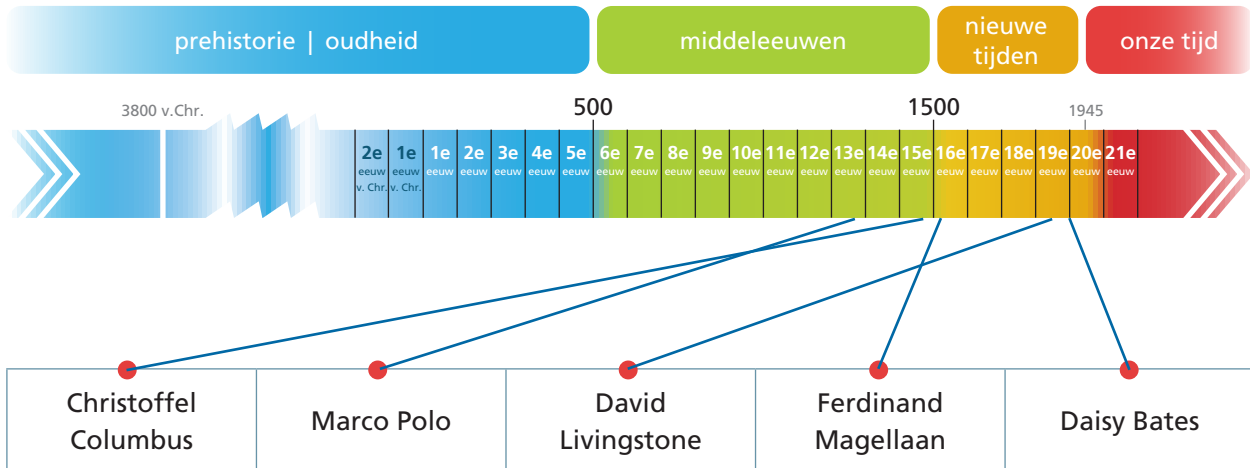
DIT KAN IK AL!

- Ik kan aan de hand van vragen informatie over een opgegeven ontdekkingsreiziger uit de middeleeuwen of nieuwe tijden opzoeken.
- Ik kan verschillende informatiebronnen raadplegen: het internet, informatieve boeken, teksten, een atlas, een tijdsband ...

1 WANNEER WAS DAT?

Verbind de namen van de ontdekkingsreizigers met de juiste eeuw.

2 IN DE KIJKER

Naam: Marco Polo

Geboorteland: Italië (Venetië)

Historische periode: middeleeuwen

■ Duid de eeuw aan in oefening 1.

Doel van zijn tocht? Waarom?

Hij wou langs de zijderoute handeldrijven vanuit Venetië met het Verre Oosten, hij wou rijk worden door winstgevende handel van waardevolle producten (zoals zijde, specerijen ...).

Hoe?

De tocht gebeurde in karavanen. Dat is een groep handelsreizigers die op kamelen of paarden achter elkaar rijden.

Ontdekking?

Hij ontdekte nog ongekende gebieden in Zuid(oost)-Azië en voor Europa ongekende producten en gewoontes uit Zuid(oost)-Azië.

Bijzonderheden?

In dienst van de keizer van China trok hij door een groot deel van Zuid (oost)-Azië.

- Overtrek zijn volledige route met blauw op de wereldkaart van oefening 3.

Gevolgen?

Mogelijke antwoorden. Zijn reisverhaal kwam uit in een boek. Zo leerden de mensen in Europa veel over de volkeren van het Oosten, hun kennis en hun producten: papieren geld uit China, specerijen zoals peper en gember ... De mensen geloofden Marco Polo niet meteen, maar zijn verhaal was wel een inspiratiebron voor andere ontdekkingsreizigers.

Naam: Christoffel Columbus

Geboorteland: Italië (havenstad Genua)

Historische periode: middeleeuwen (eind)

- Duid de eeuw aan in oefening 1.

Doel van zijn tocht? Waarom?

De weg langs Afrika naar het Oosten duurde erg lang. Daarom zocht Columbus een westelijke route naar Indië: hij wou de Atlantische Oceaan oversteken en zo Indië bereiken.

Hoe?

Hij reisde per schip (Santa Maria, Pinta en Niña).

Ontdekking?

Hij dacht dat hij Indië had bereikt, maar hij was in Amerika aangekomen (op de Bahama's).

- Overtrek zijn volledige route met rood op de wereldkaart van oefening 3.

Gevolgen?

Mogelijke antwoorden.

- Door zijn misvatting noemden ze de bewoners indianen.
- Ze wisselden gewassen uit. Onder andere de aardappel, chocolade, tabak, mais ... kwamen zo voor het eerst naar Europa.
- Besmettelijke ziektes van de oude wereld waren verwoestend voor de inheemse bevolking van de nieuwe wereld.
- Europeanen gingen in de nieuwe wereld wonen en onderdrukten de oorspronkelijke inwoners.

Naam: Ferdinand Magellaan

Geboorteland: Portugal

Historische periode: prille begin van de nieuwe tijden

Duid de eeuw aan in oefening 1.

Doel van zijn tocht? Waarom?

Hij wou een westelijke zeeroute naar de Indische specerijeilanden vinden (zie ook Columbus).

Hoe?

Hij reisde per schip.

Ontdekking?

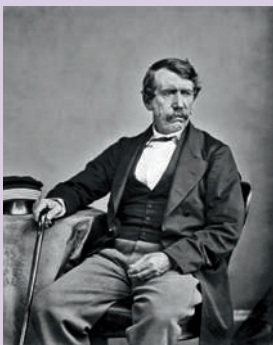
Hij ontdekte de zeestraat van de Atlantische naar de Grote Oceaan. Daardoor konden ze de eerste zeilreis rond de wereld maken.

Overtrek zijn volledige route met groen op de wereldkaart van oefening 3.

Problemen?

Mogelijke antwoorden. Hij moest muiterijen aan boord van zijn schip bedwingen.

Slechts een van de schepen en achttien bemanningsleden die waren vertrokken voltooiden de reis om de wereld. Magellaan zelf overleefde de reis niet: hij werd gedood op de Filipijnen.

Naam: David Livingstone

Geboorteland: Schotland

Historische periode: nieuwe tijden

Duid de eeuw aan in oefening 1.

Doel van zijn tocht? Waarom?

Hij ging als medische zendeling naar Afrika: om geloof bij te brengen en de mensen als dokter te helpen.

Hoe?

Hij reisde per schip en daarna per boot over de Afrikaanse rivieren.

Ontdekking?

Hij verkende het zuiden van Afrika en ontdekte onder meer de Victoriawatervallen.

- Omkring het deel van het continent dat hij verkende met paars op de wereldkaart van oefening 3.

Bijzonderheden?

- Hij ontdekte niet de bronnen van de Nijl, maar van de Kongorivier.
- Hij werd als vermist opgegeven. Ontdekkingsreiziger Stanley ging naar hem op zoek en vond hem.

Over zijn dood ...

- Hij stierf in Afrika. Zijn hart ligt er begraven in een metalen doosje onder de boom waar hij overleed.

Naam: Daisy Bates

Geboorteland: Ierland

Historische periode: nieuwe tijden (eind)

- Duid de eeuw aan in oefening 1.

Doel van haar tocht? Waarom?

Ze vertrok als journaliste om het echte verhaal van de Aboriginals (de oorspronkelijke inwoners van Australië) te schrijven.

Ontdekking?

Ze ontdekte delen van de Australische wildernis waar nog nooit een blanke was geweest en leerde zo hoe de Aboriginals echt leefden.

Bijzonderheden?

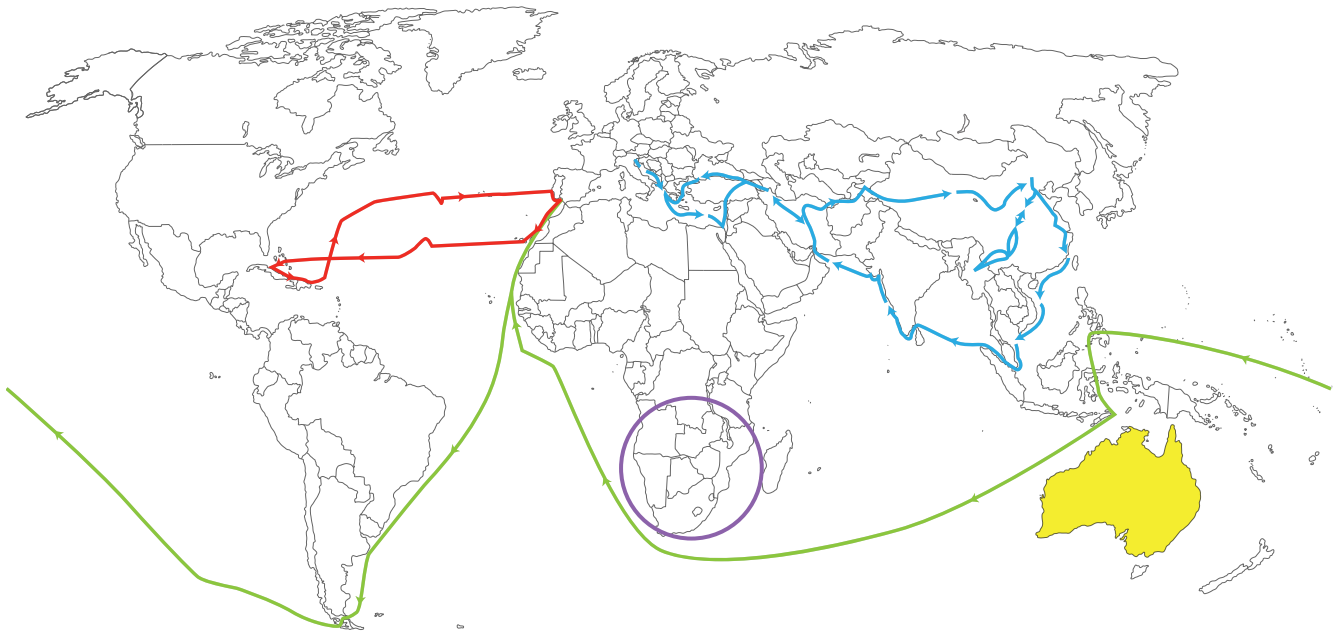
Mogelijke antwoorden.

- Ze was een van de weinige vrouwelijke ontdekkingsreizigers.
- Ze kreeg een medicijnstaf en werd helemaal door de Aboriginals opgenomen.
- De regering stelde haar aan om de negatieve kanten van de Aboriginalcultuur aan te pakken.
- Ze bleef uiteindelijk bij de Aboriginals wonen.

- Kleur het continent waar deze ontdekkingsreiziger verbleef met geel op de wereldkaart van oefening 3.

3 ROUTES IN KAART GEBRACHT

- Geef de routes van deze ontdekkingsreizigers de juiste kleur:
Marco Polo, **Christoffel Columbus**, **Ferdinand Magellaan**
- Omkring het deel van het continent dat David Livingstone verkende met paars.
- Kleur het continent waar Daisy Bates verbleef geel.

DIT HEB IK VANDAAG GELEERD.

- Ik leerde verschillende ontdekkingsreizigers situeren in tijd en ruimte.
- Ik leerde wat die ontdekkingsreizigers ontdekten en ik kan voorbeelden geven van gevolgen van hun ontdekkingen.
- Ik leerde hoe ik informatie over een ontdekkingsreiziger aan de hand van een presentatie met anderen kan delen.

DIT KAN IK AL!

- Ik kan verschillende ontdekkingsreizigers opnoemen en vertellen wat ze precies hebben ontdekt.
- Ik kan ontdekte gebieden uit het verleden op een wereldkaart situeren.

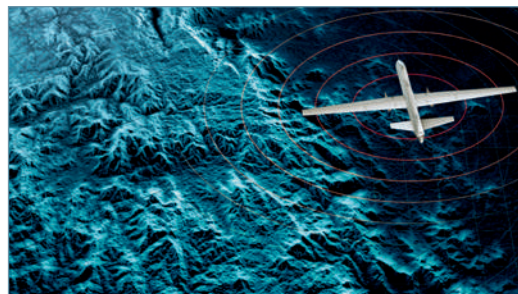
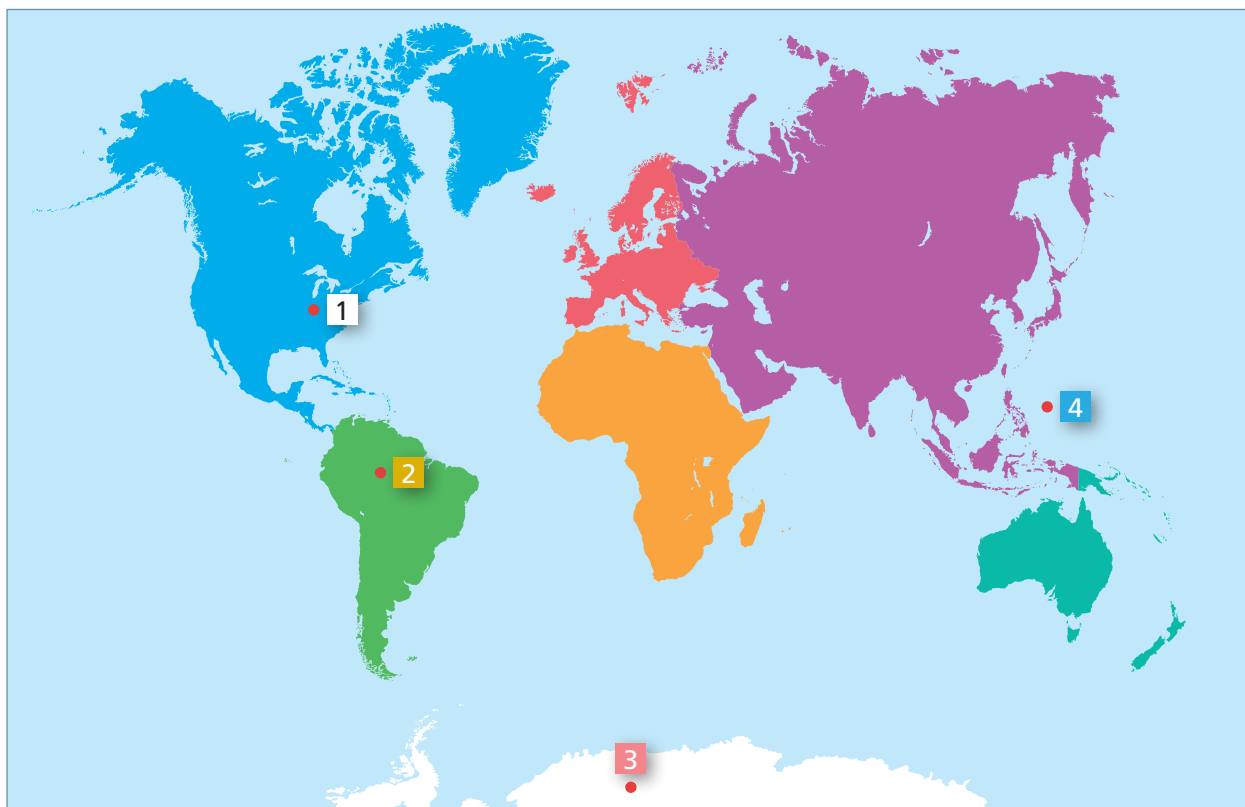
1 ZIJN WE OVERAL GEWEEST?

Er zijn nog steeds gebieden op aarde waar we nog maar weinig over weten.

- Waar zouden die gebieden zijn volgens jou?

eigen antwoord, bv. in dichtbeboste

wouden, een plaats in de grote oceaan...

2 OP REIS NAAR HET ONBEKENDE

naam van het gebied	nr.	ligging	werelddeel
Marianentrog	<u>4</u>	Grote Oceaan	<u>Azië</u>
Vostokmeer	<u>3</u>	Zuidpool	<u>Antarctica</u>
Amazonegebied	<u>2</u>	Brazilië	<u>Zuid-Amerika</u>
Mammoetgrot	<u>1</u>	Verenigde Staten (Kentucky)	<u>Noord-Amerika</u>

3 OP REIS NAAR ...

- Welk gebied kiezen jullie? eigen antwoord
- Waarom kiezen jullie dat gebied? Met welk doel reis je naar die bestemming?
eigen antwoord, bijvoorbeeld: de ligging van het gebied spreekt ons aan, we willen onderzoeken of het gebied bewoond is
- Bereid je reis grondig voor en vul het notaboekje aan.

Wat nemen we mee? <u>eigen antwoord, bijvoorbeeld:</u> <u>nodige materialen (touw,</u> <u>zaklamp ...), aangepaste kledij ...</u>	Hoe geraken we er? <u>eigen antwoord, bijvoorbeeld eerst</u> <u>per vliegtuig, daarna per boot ...</u>
	Waar verblijven we? <u>eigen antwoord, bijvoorbeeld: in</u> <u>een tent, op een schip ...</u>

4 ONDERZOEK JE GEBIED

bijlage 3

- Lees de informatiefiche die bij jouw gebied hoort.
- Markeer de sleutelwoorden.
- Los daarna de vraag op die bij jouw gebied hoort.

Marianentrog

Hoe diep is de zee?

De gemiddelde diepte van een oceaan is
ongeveer 3,5 km. Maar de diepste plaatsen
zijn veel dieper, zelfs tot 11 km diep.

Amazonegebied

Zouden er volkeren zijn die we nog niet hebben ontmoet?

Ja, in het regenwoud leven
nog verschillende stammen
die nog nooit andere mensen
buiten hun eigen stam hebben
ontmoet.

Mammoetgrot

Leven er dieren in de grot?

Ja, er leven verschillende
dieren, zoals vleermuizen en
olmen.

Vostokmeer

Van wie is de zuidpool?

De Zuidpool is van niemand.
Er zijn wel landen die op delen
van de Zuidpool onderzoek
verrichten. Ook België doet
dat.

5 LEREN VAN ELKAAR

Schrijf het cijfer van de tekst bij de passende foto.

<p>De Mammoetgrot in de staat Kentucky is enorm groot. Men schat dat het grottenstelsel wel 1 600 km lang is.</p> <p>1</p>	<p>Het Amazonegebied in Brazilië is bijna zo groot als heel Australië. De Amazone is de op een na langste rivier ter wereld. Het woud is ondoordringbaar.</p> <p>2</p>	<p>Het Vostokmeer ligt op 4 km onder de dikke ijskap van Antarctica. In 1983 hebben ze daar de laagste temperatuur ooit gemeten: $-89,2^{\circ}\text{C}$.</p> <p>3</p>	<p>Een trog is een erg diepe kloof in de zeebodem. Op zo'n plaats kan de zee heel erg diep zijn. Zelfs met een duikboot is het heel moeilijk om zo diep te geraken.</p> <p>4</p>
<p>2</p> <p>kogelmier</p>	<p>3</p> <p>algen</p>	<p>1</p> <p>olm</p>	<p>4</p> <p>voetbalvis</p>

6 DAT IS EEN MOEILIJKE VRAAG

Wat is jouw mening? Geef minstens twee argumenten waarom je dit vindt.

- Moeten we alle grotten op aarde verkennen?
- Moeten we contact maken met stammen die nog geen contact hadden met de moderne beschaving?
- Moeten we de diepste gebieden in onze oceanen verder onderzoeken?
- Is het een goed idee om verder boringen uit te voeren op de Zuidpool?

7 IN HET KORT

Onze planeet is niet erg groot, de mens heeft ze al goed verkend. Toch zijn er nog plaatsen op aarde waar we maar weinig over weten. Dat komt omdat die plaatsen moeilijk bereikbaar zijn. Ze liggen diep onder de grond, diep in de oceaan of heel erg diep in een ondoordringbaar woud. Weinig mensen zijn er al geweest. Er zijn zelfs plaatsen waar nog nooit een mens is geweest. Sommige mensen vinden dat we al die plaatsen moeten gaan onderzoeken. Maar er zijn ook mensen die vinden dat je ze niet mag verstoren. Het zijn de laatste plekken op aarde waarmee de mens zich nog niet gemoeid heeft.

DIT HEB IK VANDAAG GELEERD.

- Ik leerde dat er nog gebieden zijn op aarde waar we nog maar weinig over weten en ik weet waar die gebieden zich bevinden.
- Ik leerde mijn mening verwoorden over het al dan niet begrenzen van ontdekkingen.

DIT KAN IK AL!

- Ik kan vertellen over de scheepvaartroutes van ontdekkingsreizigers tijdens en na de middeleeuwen.
- Ik kan de verschillende historische periodes op de tijdsband situeren.

1 STUURLUI MET ERVARING

- Lees de tekst. Bekijk de afbeeldingen.
- Los de opdrachten op.

Het oude Egypte: ongeveer 3000 – 332 v.Chr.

Kenmerkend voor het landschap van het oude Egypte was de snelle overgang van het vruchtbare rivierland naar de woestijn. De meeste steden vond je daarom langs de oevers van de Nijl. Om handel te kunnen drijven, hadden de Egyptenaren boten nodig. Er waren maar weinig bomen en hout was schaars. Daarom maakten ze kleine boten van de **papyrusplant**. Pas later maakten ze houten boten met grote zeilen. Daarbij gebruikten ze geen nagels. Ze pasten houten planken in elkaar en bonden ze samen met touwen.

- Gebruik je atlas. Zoek op in welk continent Egypte ligt. Noteer.
- Afrika
- Situeer de Nijl in je atlas. Kleur de Nijl blauw op de kaart.
- In welke zee mondt de Nijl uit? Schrijf het op de kaart.

Wist-je-dat-je
 De Egyptenaren geloofden dat overledenen met een boot naar het hiernamaals gingen. Daarom legden ze vaak een klein bootje in het graf van de gestorven persoon.

De Vikingen: 8ste eeuw – 12de eeuw

De Vikingen kwamen uit Scandinavië. In hun streek waren de winters streng. Er was ook overbevolking. Daarom gingen ze op zoek naar nieuwe woonplaatsen of nederzettingen. Ze zochten ook gebieden overzee. Daarmee dreven ze handel. Later gingen sommige Vikingen ook plunderen. Ze namen met geweld goederen mee.

Met hun houten roeischip, de drakkar, waren de Vikingen snel. Ze verrasten hun slachtoffers, plunderden en vertrokken even snel als ze gekomen waren. Hun schip was erg licht dankzij de eiken planken en snel dankzij de grote zeilen en de vele roeispanen aan de zijkant. Ze maakten de eiken planken dakpansgewijs aan elkaar vast met vezels en pek. De boten waren meestal meer dan twintig meter lang en hadden vaak een drakenkop op de boeg. De schilden hingen aan de buitenkant van de boot om zo plaats te besparen. Om handel te drijven, hadden de Vikingen grote vrachtschepen.

- Gebruik je atlas en de kaart onderaan deze bladzijde.
- Welke Scandinavische landen behoren tot de Vikingnederzettingen in de achtste eeuw?

Noorwegen, Zweden en Denemarken

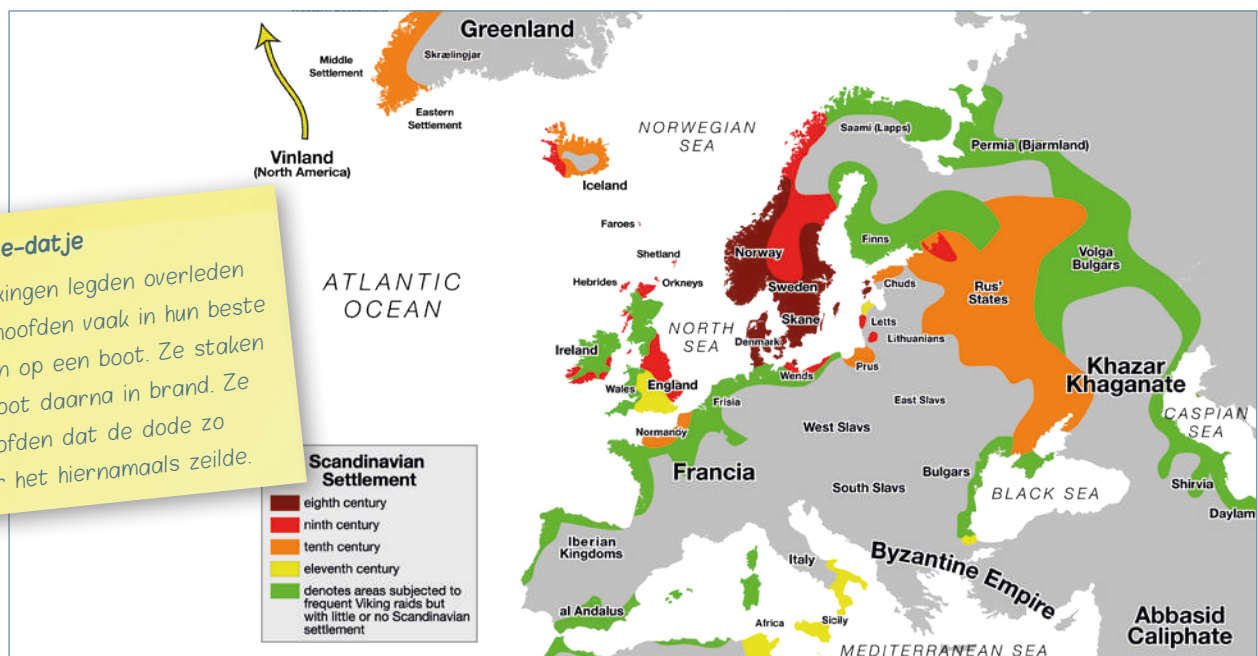
- Welke drie zeeën grenzen aan het Scandinavische gebied uit de achtste eeuw?

Noorse Zee, Noordzee en Baltische Zee

- Bekijk hoe de Vikingen steeds meer nederzettingen hadden in steeds meer gebieden. Waarin verschillen de groene gebieden van de andere? Kun je ook de pijl naar Noord-Amerika verklaren? Groene gebieden: plunderstreken, geen vaste verblijfplaats. Pijl naar Noord-Amerika: viking Leif Eriksson zou de eerste geweest zijn die Amerika ontdekte.

Wist-je-dat-je

De Vikingen legden overleden stamhoofden vaak in hun beste kleren op een boot. Ze staken de boot daarna in brand. Ze geloofden dat de dode zo naar het hiernamaals zeilde.

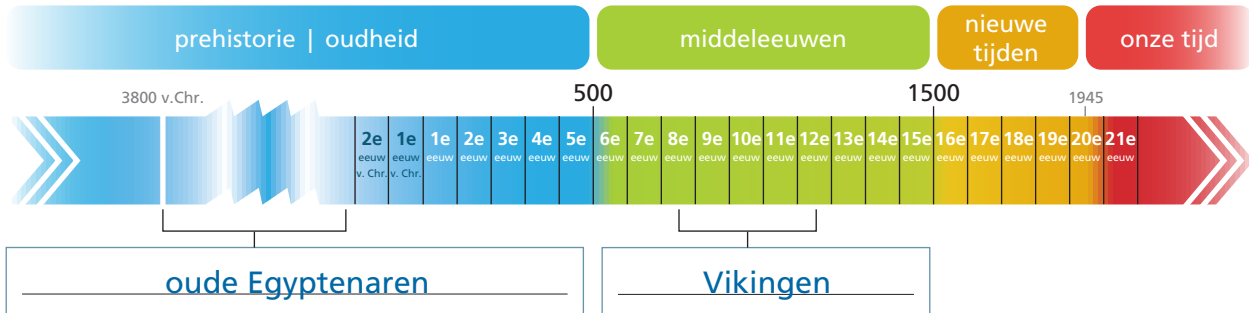

2 SOORTEN BOTEN EN SCHEPEN

In oefening 1 leerde je twee verschillende schepen kennen: de papyrusboot van de oude Egyptenaren en de drakkar van de Vikingen.

- Situeer de oude Egyptenaren en de Vikingen in de tijd. Schrijf de naam van elk volk bij de juiste periode.

De bouw van voertuigen, het materiaal dat ze gebruikten, de voortstuwing en het doel ervan evolueerde voortdurend doorheen de tijd.

- Lees de tekst en maak kennis met nog meer vaartuigen.

Markeer hoe ze de boot aandreven met groen.

Markeer waarvoor ze de boot gebruikten met geel.

Zoek dan de juiste naam van elk vaartuig op.

Geef het vak voor elke tekst dezelfde kleur als de afbeelding die erbij hoort.

■ Rond 1800 bouwden ze de eerste schepen, aangedreven door een **stoommachine**. Ze wekten de stoom (van kokend water) in het begin op met steenkool. **Ook Sinterklaas gebruikt dit soort schip elk jaar.**

Naam: **stoomboot**

■ Dit is een **zeilschip** met wel drie masten. Ga je op **een dagtrip of een vakantiereis** met een schip? Dan is de kans groot dat je op dit type schip terechtkomt. Het gaat al een paar eeuwen mee.

Naam: **driemaster**

■ Dit luchtkussenvoertuig is de vreemde eend in de bijt. Onder het voertuig **blaast men lucht**, waardoor het over de ondergrond zweeft. Zo kan het **reizen over water en land**. Om vooruit te gaan, gebruikt het voertuig **propellers of schroeven**.

Naam: **hovercraft**

■ Zin in een dagje **varen voor de sport of voor het plezier**? Dan is dit bootje het ideale vaartuig. Door **de wind in de zeilen** maakt dit tuig vaart. De zeilboot zoals we hem nu kennen, is niet de eerste. Zelfs de Grieken voeren al rond met **windkracht** in de zeilen.

Naam: **zeilboot**

■ **Om alle geboorde olie te vervoeren over zee** had men grote schepen nodig met grote tanks. Vaten waren niet groot genoeg meer. Ze maakten de schepen daarom steeds groter en ze legden er steeds langere afstanden mee af.

Naam: **(olie)tanker**

■ Dit is een middelgroot **zeilschip** waarbij de mast op een derde van de voorsteven staat, daar waar het schip het breedst is. Het schip heeft een vierkante achtersteven en een rechte boeg en is in de middeleeuwen ontstaan. Twee van de drie schepen waarmee Christoffel Columbus zijn eerste **ontdekkingsreis** in de 15de eeuw deed, waren van dit type.

Naam: **karveel**

karveel:
middeleeuwen

(olie)tanker:
nieuwe tijden

driemaster: middeleeuwen
/ nieuwe tijden

hovercraft:
onze tijd

stoomboot:
nieuwe tijden

zeilboot:
oudheid

- Zoek in welke tijdsperiode deze schepen zijn ontstaan. Schrijf het bij de foto's.
- Zoek op het internet nog een ander soort boot. Beschrijf. Hoe stuwt men de boot voort? Voor welk doel gebruikt men de boot?

Benaming:

bv. kano, motorboot ...

Tijdsperiode:

bv. kano: prehistorie/oudheid,
motorboot: nieuwe tijden

Beschrijving:

bv. kano: boot die je door spierkracht
met peddels in beweging brengt.
motorboot: wordt aangedreven door
een motor en voortgestuwd door een
onder water draaiende schroef.

3 ONTWERP JE EIGEN BOOT

- Vul de namen van je groepsleden in op p. 20.
- Bespreek: met welk doel gaan jullie een schip bouwen? Omkring het gekozen doel op het werkplan of vul zelf een doel aan.
- Lees aan welke criteria jullie boot moet voldoen.
- Vul het werkplan verder aan.
- Bouw je boot en laat hem te water.

Aan deze criteria moet jullie boot voldoen:

- niet langer en breder dan 15 cm,
- blijft drijven,
- kan een poppetje dragen zonder te zinken,
- gemaakt uit kosteloos materiaal

Ik werk samen met: _____

Werkplan

Voor het bouwen

Met welk doel bouw je het schip?

handeldrijven – nieuwe gebieden ontdekken –
nieuwe technologie ontwikkelen – grootste/
duurste ... schip –

Maak een werkschets.

Welke materialen ga je gebruiken?

eigen antwoord

Tijdens het bouwen

Materiaal om alles vast te maken:

eigen antwoord

Resultaat test 1:

Dit doen we om bij te sturen na test 1:

Resultaat test 2:

Dit doen we om bij te sturen na test 2:

Na het bouwen

Past jullie type boot bij het doel dat je vooropstelde?

- Ja.
 Nee.

Beantwoordt jullie boot aan de vooropgestelde criteria?

- Ja.
 Nee, dit klopt niet: _____

Hoelang bleef de boot drijven? _____

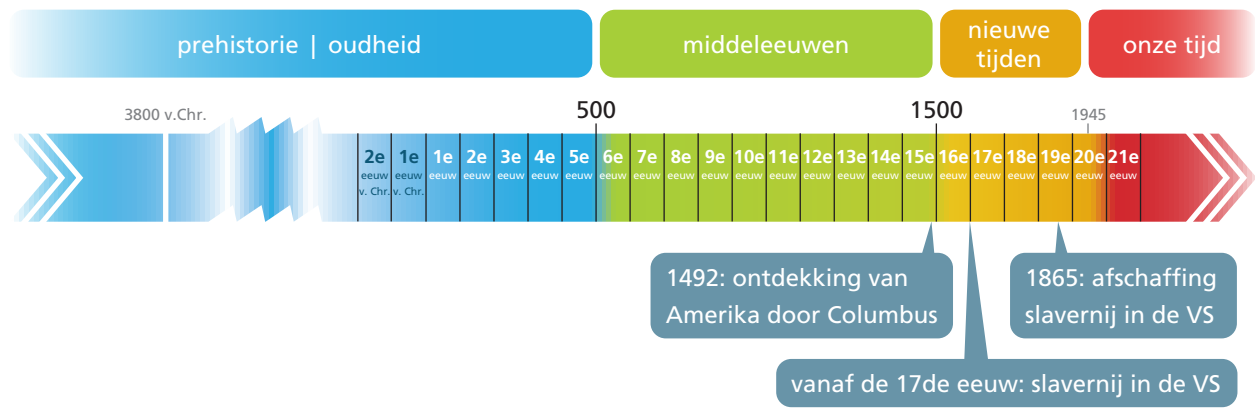
DIT HEB IK VANDAAG GELEERD.

- Ik leerde met voorbeelden aangeven hoe de scheepvaart doorheen de tijd evolueerde: voortstuwing, doel ...
- Ik leerde bij het bouwen van een drijvende boot rekening houden met de beschikbare hulpmiddelen en gegeven criteria.

DIT KAN IK AL!

- Ik weet dat er doorheen de tijd verschillende ontdekkingsreizen plaatsvonden, waarbij men nieuwe overzeese gebieden ontdekte.
- Ik kan verwoorden dat mensen door de ontdekkingstochten nieuwe grondstoffen en producten leerden kennen.

1 HOE HET VERDERGING NA COLUMBUS

2 EEN STROOM AAN EMIGRANTEN

- Geef de redenen voor Europeanen om te migreren dezelfde kleur als de kader rond de kaart van Europa.
- Geef de redenen voor Amerika om Europeanen aan te trekken dezelfde kleur als de kader rond de kaart van Amerika.

veel bewerkbaar land	tekort aan landbouwgrond	tekort aan arbeidskrachten	armoede
overbevolking	ontdekking van goud	hongersnood	slechte graanoogsten
aardappelziekte	uitbraak besmettelijke ziektes	werkloosheid	strengere winters

DIT KAN IK AL!

- Ik kan de koningen van België opsommen.
- Ik kan met voorbeelden aangeven waarom mensen emigreren.

1 KEN JIJ ZE NOG?

Ken jij de koningen van België nog?

- Vul de namen van de Belgische vorsten in.
Kies uit: *Leopold III, Filip I, Leopold I, Albert I, Boudewijn I, Leopold II, Albert II*
- Nummer de vorsten dan in chronologische volgorde. Schrijf het juiste cijfer in het vak bij de identikit.

BELGIË BELGIQUE BELGIEN BELGIUM

Naam: Filip I
 Geboren: 15 april 1960
 Bijkomende info:
 • heeft vier kinderen: Elisabeth, Gabriël, Emmanuel en Eléonore.

7

BELGIË BELGIQUE BELGIEN BELGIUM

Naam: Leopold III
 Geboren: 3 november 1901
 Bijkomende info:
 • verloor zijn eerste vrouw Astrid in een auto-ongeluk;
 • was koning tijdens de tweede wereldoorlog en gaf zich in 1940 over aan Duitsland;
 • deed onder zware politieke druk na de tweede wereldoorlog troonsafstand aan zijn zoon, Boudewijn.

4

BELGIË BELGIQUE BELGIEN BELGIUM

Naam: Leopold I
 Geboren: 16 december 1790
 Bijkomende info:
 • eerste koning van België.

1

BELGIË BELGIQUE BELGIEN BELGIUM

Naam: Boudewijn I
 Geboren: 7 september 1930
 Bijkomende info:
 • was pas twintig toen hij koning werd;
 • zijn huwelijk bleef tot zijn grote verdriet kinderloos.

5

BELGIË BELGIQUE BELGIEN BELGIUM

Naam: Albert II
 Geboren: 6 juni 1934
 Bijkomende info:
 • besloot om vroeger af te treden ten voordele van Filip I.

6

BELGIË BELGIQUE BELGIEN BELGIUM

Naam: Albert I
 Geboren: 8 april 1875
 Bijkomende info:
 • bleef tijdens de eerste wereldoorlog in de buurt van de loopgraven, bij de soldaten.

3

BELGIË BELGIQUE BELGIEN BELGIUM

Naam: Leopold II
 Geboren: 9 april 1835
 Bijkomende info:
 • misschien wel de beruchtste Belgische koning met het minst mooie verleden;
 • wat onder zijn regering in het Afrikaanse Congo gebeurde ontdek je in deze activiteit.

2

Wist-je-dat-je
 De oorspronkelijke koninklijke familienaam was 'van Saksen-Coburg-Gotha'. Omwille van de onenigheden met de Duitsers tijdens WOI veranderde koning Albert I die naam in 'Van België'.

2 KOLONIE CONGO

Vul de woordspin aan met sleutelwoorden. **eigen antwoord**

Wat is een kolonie?

Een kolonie is een (meestal) overzees gebied buiten het eigen land. Men neemt er de macht over, omdat men cultuur (en godsdienst) wil aanbrengen of winst wil maken met de ontginning van grondstoffen in het gebied.

Gebruik je atlas en duid aan op de wereldkaart.

- Kleur België rood.
- Hoe heet het huidige land dat grotendeels overeenkomt met het land dat België koloniseerde?
Democratische Republiek Congo _____
- Kleur dat land groen.
- Zoek de naam van de huidige hoofdstad van dat land.
Kinshasa _____

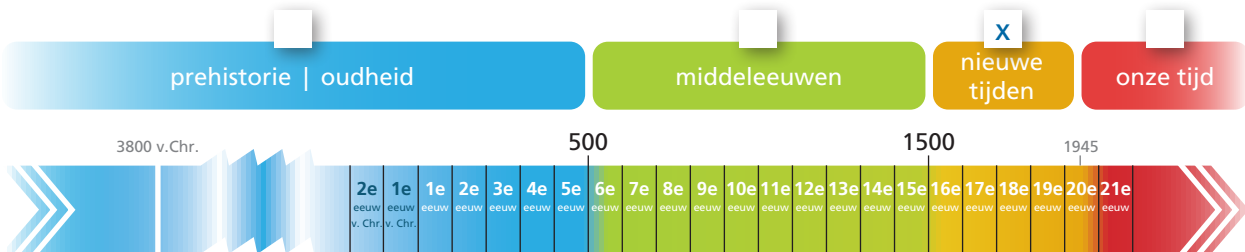
Wist-je-dat-je

De hoofdstad van Congo heette vroeger Leopoldstad of in het Frans Léopoldville.

3 LEOPOLD II MAAKT HET (TE) BONT

Kruis aan in welke periode Leopold II regeerde.

- Luister naar de leerkracht. Vat het verhaal in je eigen woorden samen, aan de hand van de afbeeldingen.
- Vul de ontbrekende woorden in de samenvattingen in.
- Kies uit *privéstaat* - *dwangarbeiders* - *handelsposten* - *afhakken* - *rubberplantages* - *bouwwerken* - *Congo*

Leopold II betaalde Henry Morton Stanley om naar Congo te reizen en handelsposten op te richten.

Leopold II had veel geld nodig voor grote bouwwerken in België. Daarom maakte hij van Congo zijn privéstaat. Toch is hij er zelf nooit naartoe gegaan.

De lokale bevolking werd gedwongen om als dwangarbeiders ivoor te verzamelen. Later moesten ze als slaven werken op de rubberplantages.

Wie niet meewerkte of niet hard genoeg werkte, kreeg een zware straf. Een van de gruweldaden was het afhakken van handen. Miljoenen Congolezen overleefden het niet.

Leopold II wilde tonen dat hijzelf en zijn koninkrijk groot en belangrijk was. Hij liet veel grote bouwwerken maken.

4 DE EUROPESE JACHT OP KOLONIES IN DE 19DE EN 20STE EEUW

Koloniseren was niet nieuw in de nieuwe tijden. De Grieken en Romeinen in de oudheid hadden ook al kolonies. Ook de Vikingen koloniseerden al gebieden in de middeleeuwen. Maar in de 19de eeuw liep het stilaan uit de hand. Men koloniseerde om verschillende redenen:

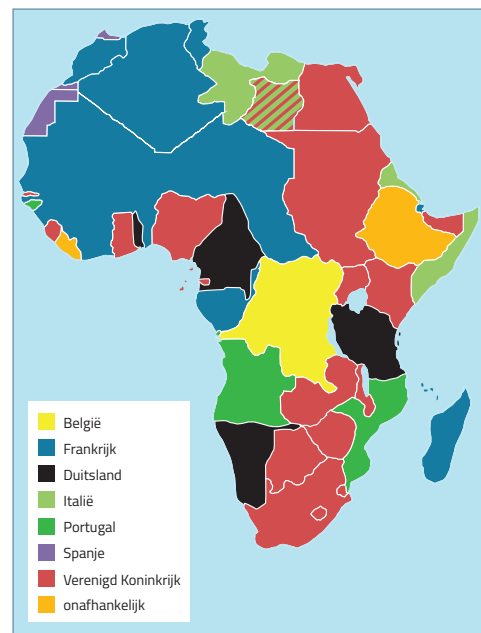
- voor **woongebieden**: nieuwe woongebieden waren een oplossing voor het bevolkingsoverschot in Europa;
- om **economische redenen**: men roofde grondstoffen uit de kolonies;
- om **cultuur en geloof** te verspreiden bij de plaatselijke bevolking.

De wedloop van Europa om Afrikaanse landen te koloniseren begon in 1870. Tegen 1890 waren de meeste Afrikaanse landen onder Europese controle.

- Bekijk de verdeling van Afrika in 1914.
- Vergelijk met de kaart van Afrika in je atlas.

Welk land koloniseerde Marokko? Frankrijk

Welk land was onafhankelijk? Ethiopië/Liberia

5 HOERA VOOR LEOPOLD II?

- En hoe ging het verder? Lees.

Er kwam steeds meer internationaal protest tegen het **schrikbewind** van Leopold II in Congo. In 1908 nam België de kolonie over van de koning. Ze noemden het land vanaf dan Belgisch-Congo. De situatie voor de Congolezen verbeterde, maar de Belgen keken nog altijd op hen neer. De Congolezen werden nog steeds ingezet als arbeiders en huispersoneel. Ook werden ze gedwongen om katholiek te worden. Daarvoor werden paters of missionarissen ingezet. Op 30 juni 1960 werd de kolonie een onafhankelijke staat. De band tussen België en Congo bleef bestaan. Veel Congolezen kwamen in ons land werken of studeren. De Brusselse wijk 'Matonge' werd een trefpunt voor Congolezen. Het groeide uit tot een klein stukje Congo in Brussel.

Wist-je-dat-je

Jammer genoeg kende Congo ook na de onafhankelijkheid nog heel wat problemen, oorlogen en conflicten. Ook nam men nog steeds grondstoffen op een oneerlijke manier van Congo af.

Ondanks de misdaden die onder Leopold II werden begaan, gebruiken we zijn naam nog steeds in namen van gebouwen en straten. Moeten we dit veranderen vind je?

- Neem deel aan de groepsdiscussie.
- Probeer je eigen mening zo goed mogelijk te verwoorden.

Wist-je-dat-je

Op 11 februari 2019 riep de VN België op om verontschuldigingen aan te bieden voor de wantoestanden die onder het Belgisch bewind plaatsvonden in Congo. Voldeed België intussen aan dat verzoek? Vul de datum dan hier in: _____

Dit monument in Hasselt werd opgericht ter ere van alle Limburgers die stierven in Kongo-Vrijstaat. In die tijd waren veel mensen ervan overtuigd dat Leopold II de Congolezen bevrijding en beschaving bijbracht, ook de Limburgers van wie de naam op dit monument staat. Vandaag bekijken we de kolonisatie en dus ook het monument eerder met een kritische blik. We zijn ons bewust van de vele negatieve kanten van het verhaal. Hoort het daarom niet langer thuis in het straatbeeld?

DIT HEB IK VANDAAG GELEERD.

- Ik leerde Congo en de kolonisatie door België situeren in tijd en ruimte.
- Ik leerde met voorbeelden uitleggen waarom de kolonisatie van Congo een zwarte bladzijde in de geschiedenis is.
- Ik leerde hoe Europese landen in het verleden op een oneerlijke manier bezit verwierven.

DIT KAN IK AL!

- Ik kan de verschillende periodes (prehistorie/oudheid, middeleeuwen, nieuwe tijden en onze tijd) situeren op de tijdsband.
- Ik kan voorbeelden geven van hoe schepen doorheen de tijd evolueerden: papyrusboot, drakkar, karveel ...

1 EVEN SITUEREN ...

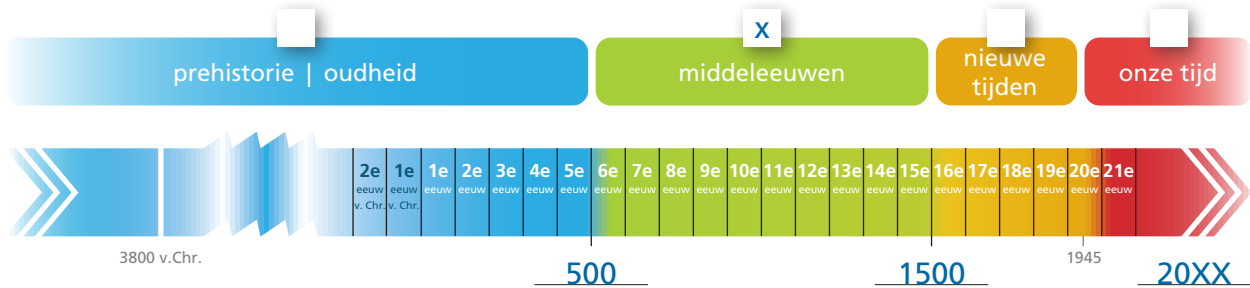
- Bekijk de afbeeldingen van deze instrumenten.
- Vul de tijdsband verder aan.
 - Vul het begin- en eindjaartal van de middeleeuwen in.
 - Vul het huidige jaartal in.
 - Kruis aan uit welke periode de instrumenten komen.

een draailier

een harp

2 MUZIEK

- Wat is op dit moment jouw lievelingsnummer?
 uitvoerder: eigen antwoord
 titel: eigen antwoord
- Wat vind je van middeleeuwse muziek? eigen antwoord

1 EVEN VOORSTELLEN

Wat?

- een vervoersmiddel dat men gebruikt om vooral toeristen vlot in het verkeer te verplaatsen, een soort taxi
- lijkt op een fiets met een kar aan waarin twee tot drie passagiers (overdekt) kunnen zitten
- werkt met een motor die een 'toektoek'-geluid maakt, vandaar de benaming

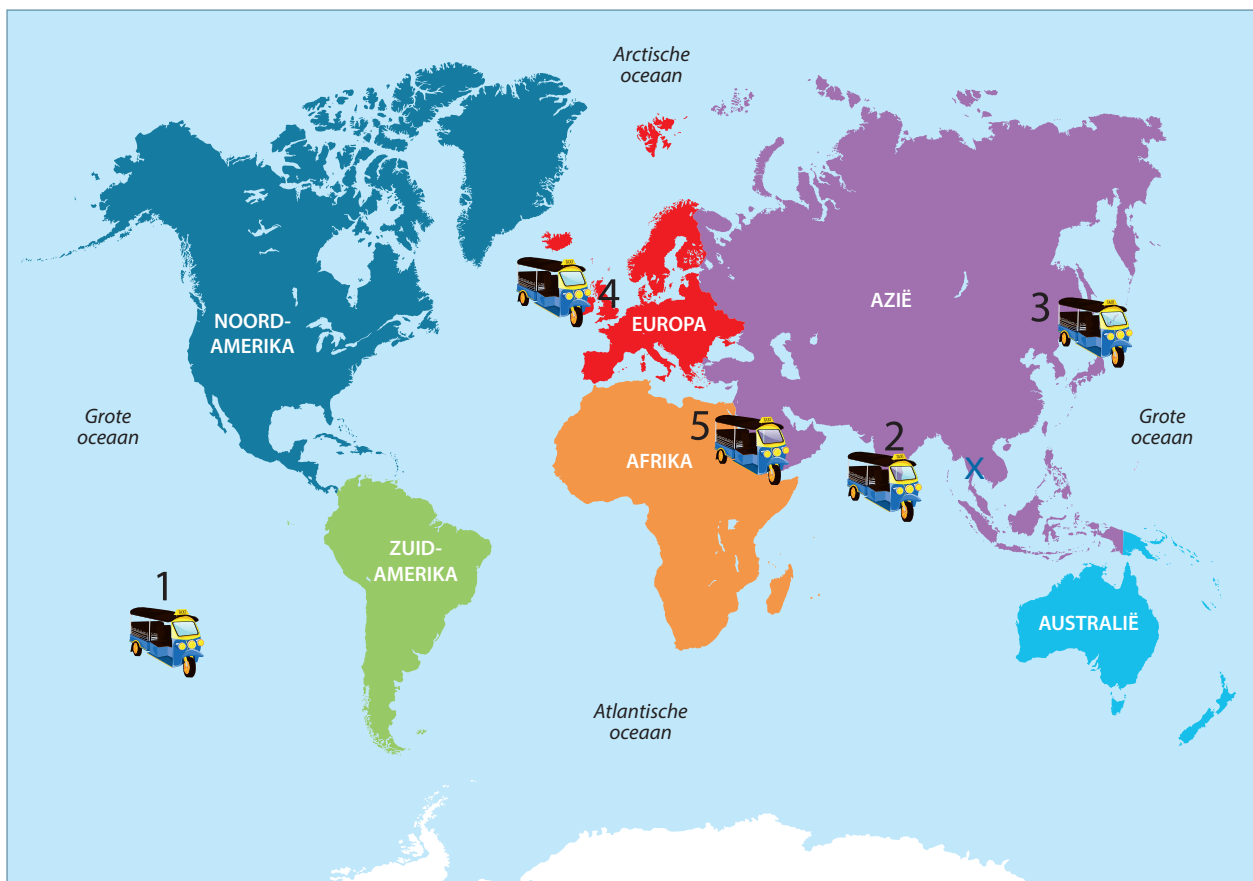

Waar?

- Azië, onder andere in Thailand, Cambodja, Sri Lanka, Indië ...

Kun jij Thailand op de wereldkaart situeren? Kruis aan op de wereldkaart in oefening 2.

2 REIZEN LANGS OCEANEN EN ZEEËN

bijlage 6

- Volg de richting van de verschillende tuktuks op de wereldkaart.
- Lees het infoblokje.
- Voer de opdracht uit.

Moai!

Wat?

- In de 17de eeuw ontdekte de Nederlandse ontdekkingsreiziger Jacob Roggeveen op een paasmaandag Rapa Nui, een eiland in de Stille Oceaan.
- Roggeveen gaf dat eiland de naam Paaseiland.
- Hij vond er de Moai: beelden die met hun rug naar de oceaan gericht langs de kust staan. De beelden zijn gigantisch groot en hebben iets mysterieus over zich. Er zijn tot vandaag nog heel veel raadsels over die beelden en over Paaseiland. Het is zeker dat de beelden uit een steengroeve op het eiland gehouwen werden. Die steengroeve ligt wel achttien kilometer verder dan de plaats waar de beelden staan. Niemand weet hoe de loodzware beelden daar zijn geraakt.

Waar?

- Oceanië, Paaseiland
- Het eiland ligt in het zuiden van deze oceaan:

[Stille of Grote Oceaan](#)

Doe!

- Zoek via Google Maps de precieze ligging van het eiland. Zoom uit (-) tot je het op de wereldbol kunt situeren.
- Laat je fantasie spreken. Verzin met je groep hoe die beelden van de groeve naar hun eindbestemming geraakt zijn.
- Noteer in kernwoorden op een tekenblad en maak eventueel een schets.

Ben je geboeid door Paaseiland en de Moai? Wil je graag meer weten? Scan de QR-code of zoek via YouTube: 'Het mysterie van Paaseiland'.

Hatsji? Tai Chi!

Wat?

- Tai Chi is een bewegingsvorm die zorgt voor ontspanning en meditatie. Men heeft ze zo'n vijfhonderd jaar geleden ontdekt. Het was geen gevechtssport, maar een sport die zorgde voor beheersing en concentratie. Alle bewegingen gaan vlot in elkaar over.
- Vandaag beoefent men de sport nog in veel Aziatische landen.

Waar?

- Azië, vooral in China en Indië.

Doe!

- Neem de atlas erbij.

Wat is de hoofdstad van India? [New Delhi](#)

En van China? [Beijing](#)

- Zoek via YouTube een aantal filmpjes over Tai Chi.
- Probeer met je groep een aantal bewegingen uit.
- Probeer ook om een beweging met al je groepsleden tegelijk uit te voeren. Laat één groepslid een foto of een filmpje maken.

Kalli ... wat? Kalligrafie!

Wat?

- In China en Japan krijgen de leerlingen het vak 'kalligrafie' op school. Kalligrafie is de kunst van het schoonschrift. Ze leren de karakters uit het Chinese of Japanse schrift op een heel sierlijke manier schrijven.
- Kalligrafie bestond al in de tijd van de Romeinen, de oudheid. Ook in de middeleeuwen gebruikte men het vaak bij het overschrijven van boeken (er bestond toen nog geen boekdrukkunst).
- Vandaag ziet men kalligrafie vooral als kunst en gebruikt men het niet meer om volledige boeken mee over te schrijven.
- Om kalligrafie te schrijven, gebruik je een speciale pen en inkt uit een potje. Er bestaan ook kalligrafiestiften.
- In oude boeken zie je soms hoe de eerste letter van het eerste woord in sierschrift geschreven is.

Waar?

- Azië, Japan, China

Doe!

Kalligrafie inoefenen vraagt jaren geduld en herhaling. Ga zelf aan de slag.

- Bekijk de voorbeelden op de bijlage aandachtig.
- Werk met de eerste letter van je voornaam.
- Maak er een originele versie van, zo groot als een A4-blad. Wees creatief: gebruik verschillende motieven, vormen van dieren of figuren, in kleur of zwart-wit. Probeer iets te gebruiken waardoor iedereen kan raden dat het jouw letter is.
- Ben je sneller klaar? Doe dan hetzelfde met de andere letters van je naam.

Safety first

Wat?

- De ontdekkingsreizigers kwamen soms in gevaarlijke situaties terecht. Ze gedroegen zich zelf ook niet altijd even goed. Vaak kwam dat omdat ze bang waren voor wat onbekend was.
- Ze hadden vaak een heel team bij. Dat moest zorgen voor de veiligheid.
- Nu zijn er nog steeds plaatsen in de wereld waar men moet instaan voor de veiligheid.
- In Londen bewaakt de Royal Guard het koninklijk paleis. Wist je dat ze steeds serieus moeten zijn? Ze mogen niet lachen.

Waar?

- Europa, Verenigd Koninkrijk, Londen

Doe!

Ga online op zoek naar het antwoord.

- Welke kleur heeft het uniform van de Royal Guard uit het Verenigd Koninkrijk?

In de winter: blauw _____ In de zomer: rood _____

Wij vinden lachen gezond.

- Ga met je groep op zoek naar een paar leuke moppen, waarmee je de militairen van de Royal Guard en straks ook je klasgenoten aan het lachen zou krijgen.
- Noteer de beste moppen op een blad papier. Bundel ze nadien tot een moppenboek.

WERELD *kanjers*

Caroline Vandenberghe
Kim De Wolf
Renate Kerkhofs
Peter Vanbedts
Joost Hansen

ISBN 978-90-301-6214-8

9 789030 162148